



בית המשפט העליון

תקציר פסק הדין בע"א 2392/19 סלמה עוזרי ו-27 אח' נ' מדינת

ישראל

תאריך מתן פסק הדין: 24.12.2019

שופטי ההרכב: י' אלרון, נ' הנדל, ע' גרוסקופף

העותר: סלמה עוזרי ו-27 אח'

המשיבים: מדינת ישראל

בית המשפט העליון (מפי השופט י' אלרון ובהסכמת השופטים נ' הנדל ו-ע' גרוסקופף) קיבל היום את ערעורם של עולי תימן שעלו ארצה בשנות החמישים וצאצאיהם, על החלטת בית המשפט המחוזי למחוק על הסף את התביעה שהגישו נגד מדינת ישראל והסוכנות היהודית. בגדר התביעה ביקשו המערערים פיצויים על הנזקים הנפשיים הקשים שנגרמו להם מחמת היעלמותם לבלי שוב של ילדיהם ואחיהם מבתי התינוקות במחנות העולים בהם שוכנו עם עלייתם ארצה ומבתי החולים, בין השנים 1949-1950, במסגרת "פרשת ילדי תימן, המזרח והבלקן". ועדת החקירה הממלכתית שכונתה "ועדת קדמי" קבעה בשנת 2001 ביחס לכל אחד מילדיהם ואחיהם של המערערים כי הם נותרו בגדר "עלומים" וכי אין כל ממצא היכול להצביע על גורלם.

בהחלטתו מושא הערעור קיבל בית המשפט המחוזי את עמדת המדינה וקבע כי לא קיימת מערכת עובדתית זהה לגבי כל המקרים של היעלמויות הילדים המתוארים בכתב התביעה, אלא מדובר במקרים שונים ונפרדים, ומשכך בירור עובדתי משותף של כלל המקרים הפרטניים במסגרת תובענה אחת יגרום לסרבול ההליך ללא כל הצדקה.

השאלה שעמדה אפוא בלב הערעור היא האם היעלמותם של תינוקות, פעוטות וילדים שעקבותיהם אבדו במסגרת פרשת ילדי תימן, מהווה "מעשה אחד" או "סדרה אחת של מעשים" המעוררים "שאלה משותפת, משפטית או עובדתית" – כלשון תקנה 21 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 – וככזו מוצדק לדון בה במסגרת תובענה אחת, תוך צירוף תביעותיהם של כל בני משפחותיהם של הילדים הטוענים לזכות סעד.

בפסק דינו קבע השופט אלרון כי האירועים המתוארים בכתב התביעה מגוללים מסכת אחת של פרשה קשה וכואבת בתולדות מדינת ישראל: פרשת היעלמותם של ילדים מבין עולי תימן בראשית ימי המדינה, בתקופת עלייתם ארצה וקליטתם בה. מבלי להכריע בתביעת המערערים לגופה, הרי שמעשיהם ומחדליהם הנטענים של פקידי המדינה והסוכנות; המידע שעל פי הנטען נמסר להורי הילדים שנעלמו במפתיע; ובעיקר –

היעלמותם המוחלטת של הילדים מבלי להותיר כל עקבות, מעוררים כולם לכאורה חשדות מטרידים באשר לדפוס פעולה אחד מצד המשיבות, אשר עשוי להקים את זכותם של המערערים לסעד בסופו של ההליך.

עוד קבע השופט **אלרון**, כי על מנת להכריע בתביעה יידרש בית המשפט לדון במספר סוגיות עובדתיות ומשפטיות המשותפות לכל המקרים, ובהם: נהלי העברת ילדי המערערים לבתי תינוקות ולבתי חולים על ידי המדינה והסוכנות היהודית; מעורבות פקידי המדינה והסוכנות היהודית ביצירת התנאים שהביאו להיעלמות הילדים וליצירת הנתק בינם לבין הוריהם; קבילותם של דו"חות ועדות החקירה כראיות בהליך המשפטי; קבילותם של מסמכים היסטוריים שונים כראיות, בהם פניות ותלונות כתובות ששלחו ההורים לרשויות בנוגע להיעלמות ילדיהם; וכן הסוגיה המרכזית של טענת ההתיישנות. היעילות הדיונית תומכת אפוא בקיום דיון מאוחד בעניינם של המערערים כולם.

לבסוף, קבע השופט **אלרון** כי פיצול התביעות מעלה חשש ממשי לסגירת שערי בית המשפט בפני המערערים. יש להניח כי העלויות של ניהול תביעות פרטניות של כל משפחה ומשפחה בנפרד נגד המשיבות הן רבות. בין המערערים ישנם שבעה הורים המצויים כיום בעשור התשיעי לחייהם, ועל כן יש חשש בלתי מבוטל כי לו אכן יידרשו לפתוח מחדש בהליכים נפרדים – הם יימנעו מלעשות כן.

מכל הטעמים הללו קבע השופט **אלרון** כי יש היבט משותף המאחד בין סיפוריהם האישיים של כל המשפחות שילדיהם נעלמו במסגרת פרשת ילדי תימן. בחלוף שבעה עשורים מהתרחשות האירועים, היבט זה מצדיק, מבחינה עובדתית ומשפטית, דיון מאוחד תחת קורת גג אחת בפרשה היסטורית סבוכה וכואבת זו.